

СУДОУСТРІЙ; ПРОКУРАТУРА ТА АДВОКАТУРА

УДК 347.962.233

DOI <https://doi.org/10.32782/2311-8040/2023-2-14>

Долинська Марія Степанівна,

доктор юридичних наук, професор,
завідувачка кафедри господарсько-правових дисциплін
Інституту права,
Львівський державний університет внутрішніх справ,
вулиця Городоцька, 26, Львів, 79000, Україна
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-0352-5470>

Дутко Альона Олександрівна,

кандидат юридичних наук, доцент
доцент кафедри цивільно-правових дисциплін
Інституту права,
Львівський державний університет внутрішніх справ,
вулиця Городоцька, 26, Львів, 79000, Україна
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-5062-6947>

ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ ВИМОГ ДО КАНДИДАТІВ НА ПОСАДУ СУДДІ: УКРАЇНА, ПОЛЬЩА ТА КРАЇНИ ЄС

Анотація. У статті аналізуються кваліфікаційні вимоги до кандидатів на посаду судді в Україні, Польщі та країнах ЄС, які є системою вимог та умов допуску до зайняття посади судді та своєрідним гарантом якісного правосуддя, високого морального та професійного рівня носіїв судової влади. Автори відзначають, що зазвичай система загальних вимог до кандидатів на посаду судді в різних державах представлена критеріями громадянства, вищої юридичної освіти, мінімальними чи максимальними вимогами щодо віку, практичним досвідом роботи, високими діловими та професійними якостями. Система спеціальних вимог різниться аспектами спеціалізованої судової підготовки чи проходженням необхідного стажування.

У статті аналізується міжнародний досвід для запозичення кращих законодавчих практик та рекомендацій щодо удосконалення правового регулювання вимог до кандидата на посаду судді у вітчизняному законодавстві.

Автори порівнюють кваліфікаційні вимоги до кандидатів на посаду судді у судах загальної юрисдикції України та Польщі, в апеляційних судах двох держав, у Верховних Судах як України, так і Польщі. У статті автори роблять висновок, що на сьогодні необхідно вдосконалити систему добору суддівських кадрів в Україні. Розробляючи подальший хід судової реформи в Україні, необхідно розглядати судову владу та судову систему як невід'ємну частину державної влади, що залежить від структурних та функціональних змін у державному механізмі, на пряму розвитку держави. Автори вважають, що на етапі призначення судді на посаду слід посилити систему та механізми дослідження інформації про кандидата на посаду судді з погляду добросовісності та інших якостей і перегляд вимог щодо віку та професійного стажу для кандидатів на посаду судді.

Ключові слова: правосуддя, судочинство, суддя, суд загальної юрисдикції, апеляційний суд, Верховний Суд.

Dolynska Maria, Dutko Aliona. COMPARATIVE ANALYSIS OF REQUIREMENTS FOR JUDGE CANDIDATES: UKRAINE, POLAND AND EU COUNTRIES

Abstract. The article analyzes the qualification requirements for candidates for the position of judge in Ukraine, Poland and EU countries, which are a system of requirements and conditions for admission to the position of judge and a kind of guarantor of high-quality justice, high moral and professional level of judicial authorities. The authors note that usually the system of general requirements for candidates for the position of judge in different states is represented by the criteria of citizenship, higher legal education, minimum or maximum age requirements,

practical work experience, high business and professional qualities. The system of special requirements differs in aspects of specialized judicial training or completion of the required internship.

The article analyzes international experience for borrowing the best legislative practices and recommendations for improving the legal regulation of requirements for a candidate for the position of a judge in domestic legislation.

The authors compare the qualification requirements for candidates for the position of judge in the courts of general jurisdiction of Ukraine and Poland, in the appeal courts of the two states, in the Supreme Courts of both Ukraine and Poland. In the article, the authors conclude that today it is necessary to improve the system of selection of judicial personnel in Ukraine. When developing the further course of judicial reform in Ukraine, it is necessary to consider the judiciary and the judicial system as an integral part of state power, which depends on structural and functional changes in the state mechanism, the direction of state development. The authors believe that at the stage of appointing a judge to a position, the system and mechanisms for researching information about a candidate for the position of judge from the point of view of integrity and other qualities should be strengthened and the requirements for age and professional experience for candidates for the position of judge should be reviewed.

Key words: justice, judiciary, judge, court of general jurisdiction, court of appeal, Supreme Court.

Постановка проблеми. Реформа судової системи України спрямована на забезпечення реального захисту прав та свобод особи. В умовах сьогодення судова система України повинна відповідати міжнародним вимогам та рекомендаціям, принципам верховенства права, справедливого правосуддя. Для досягнення поставленої мети необхідно враховувати не лише напрацювання вітчизняних науковців, але й досвід зарубіжних країн. Вироблення основних шляхів удосконалення правового регулювання правового статусу суддів потребує насамперед проведення змістовного аналізу досвіду зарубіжних країн у цій сфері, який різниться залежно від типу правової сім'ї.

Стан дослідження. Науково-теоретичним підґрунтям для виконання дослідження стали наукові праці таких фахівців, як: А. Бутирський, Т. Коломєць, А. Колодій, М. Костицький, Т. Пустовойт, Л. Скомороха, А. Федорчук та інші. Варто зауважити, що значною мірою зберігає свою актуальність і наукову значущість проблема аналізу законодавства європейських країн з метою порівняння кваліфікаційних вимог до кандидатів на посаду судді. У статті використано порівняльно-правовий метод дослідження поряд із загальноправовими та спеціально-правовими методами.

Мета статті – проаналізувати міжнародний досвід для запозичення кращих законодавчих практик та рекомендацій щодо удосконалення правового регулювання вимог до кандидата на посаду судді у вітчизняному законодавстві.

Виклад основних положень. Професійні судді – це особи, які призначені і вибрані відповідно до Конституції України для здійснення правосуддя на професійній основі [1]. Згідно зі ст. 52 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» [2], усі судді в Україні мають єдиний статус, причому незалежно від місця суду у системі судів загальної юрисдикції чи адміністративної посади, яку суддя обіймає у суді. Судді є посадовими особами державної влади, які в конституційному порядку наділені повноваженнями здійснювати правосуддя і професійно виконувати свої обов'язки у судовій системі України.

Останніми роками в Україні проведена значна робота з удосконалення організації та діяльності органів судової влади, оптимізації їхньої структури та правової бази відповідно до рекомендації Ради Європи. На сьогодні встановлений порядок добору суддів, що є однією з гарантій незалежності судді, а отже, і забезпечення кожному громадянину права на справедливий судовий розгляд у незалежному та неупередженому суді. Цей порядок передбачає насамперед запровадження єдиної системи добору суддів.

Загальноновизнані принципи кадрового забезпечення суддівського корпусу такі: 1) неможливість формування корпусу професійних суддів з будь-якою дискримінацією самовираження особи (винятком є належність до громадянства держави); 2) існування спеціального органу державної влади, який приймає рішення щодо добору кандидатів на посаду судді, більшість членів цього органу

повинні бути вже працюючими професійними суддями; 3) високий рівень правової культури, правової свідомості кандидата на посаду судді; 4) забезпечення рівності прав незалежно від раси, кольору шкіри, політичних, релігійних та інших переконань, статі, етнічного і соціального походження, майнового стану, місця проживання, мовних або інших ознак; 5) належний рівень моральних та особистих якостей кандидатів на посаду судді тощо [3, с. 356–359].

Правове становище судді регулюється чинним законодавством як Польщі, так і України. Зокрема, в Польщі такими основними законодавчими актами щодо правового становища суддів виступають Конституція Республіки Польща, Закон Республіки Польща «Про організацію Судів загальної юрисдикції» [4], Закон Республіки Польща «Про Верховний Суд» [5]. У зв'язку з триваючими в Україні євроінтеграційними процесами постає питання порівняння різних інститутів громадянського суспільства, зокрема і у сфері здійснення правосуддя. Тому важливим є питання аналізу вимог для зайняття посади судді в Україні та Республіці Польща.

Відповідно до статті 61 Закону Республіки Польща «Про організацію Судів загальної юрисдикції» на посаду судді окружного/районного суду Польщі може бути призначена особа, яка відповідає таким вимогам:

1) має польське громадянство та в повному обсязі користується цивільними правами та публічними правами та не була законно (правомірно) засуджена за психічний злочин, публічне переслідування або умисне податкове (фіскальне) правопорушення;

2) має бездоганний характер;

3) здобула вищу юридичну освіту в Республіці Польща та отримала ступінь магістра або отримала закордонну юридичну освіту, що визнана в Республіці Польща;

4) придатна за станом здоров'я виконувати обов'язки судді;

5) досягла 29 років;

6) склала суддівський або прокурорський іспит;

7) обіймала посаду засідателя, виконувала обов'язки судді не менше трьох років.

З цього правила законодавець передбачив певні виключення в частині складання суддівського або прокурорського іспиту та зайняття посади *asesora sadowego* та виконання обов'язків судді не менше трьох років.

Зокрема, це стосується випадків, коли особа:

1) обіймала посаду судді адміністративного суду або військового суду;

2) обіймала посаду прокурора;

3) працювала у польському університеті, в Польській академії наук, в інституті науково-дослідної чи іншої науково-дослідної установи та має вчене звання професора або має ступінь доктора юридичних наук;

4) працювала адвокатом, юрисконсультантом чи нотаріусом не менше трьох років;

5) обіймала посаду президента, віцепрезидента, радника Генеральної Прокуратури Польщі принаймні три роки.

Відповідно до статті 69 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» на посаду судді може бути призначений громадянин України, не молодший тридцяти та не старший шістдесяти п'яти років, який має вищу юридичну освіту і стаж професійної діяльності у сфері права щонайменше п'ять років, є компетентним, добросовісним та володіє державною мовою відповідно до рівня, визначеного Національною комісією зі стандартів державної мови.

Не може претендувати на посаду судді особа, до якої згідно із законом застосовується заборона обіймати відповідну посаду та яку було раніше звільнено з посади судді за вчинення істотного дисциплінарного проступку, грубе чи систематичне нехтування обов'язками, що є несумісним зі статусом судді або виявило його невідповідність займаній посаді, порушення вимог щодо несумісності, порушення обов'язку підтвердити законність джерела походження майна або у зв'язку із набранням законної сили обвинувальним вироком щодо такої особи, крім випадків визнання у судовому порядку протиправним рішення про звільнення з цих підстав або скасування обвинувального вироку суду. Також в Україні не може претендувати

на посаду судді також особа, яку було раніше звільнено з посади судді за результатами кваліфікаційного оцінювання.

Порівнюючи вимоги до посад судді перших основних ланок судової системи в Україні та Польщі видається, що в Україні є дещо суворішими вимоги до претендента на посаду судді, а саме:

1) збільшено на 1 рік мінімальний вік для зайняття посади судді в Україні порівняно з претендентом у Республіці Польща;

2) стаж професійної діяльності в Україні становить не менше 5 років (тоді як у Польщі стаж може бути не менше 3 років);

3) зобов'язано українського претендента володіти державною мовою відповідно до рівня, визначеного Національною комісією зі стандартів державної мови (відповідно до статті 9 Закону України «Про забезпечення функціонування української мови як державної» [6]);

4) а от суддівський іспит потрібно скласти всім без виключення претендентам.

На нашу думку, варто українському законодавцю врахувати положення параграфу п'ятого статті 61 Закону Республіки Польща «Про організацію Судів загальної юрисдикції», де вказано, що на вакантні посади судді районного суду може бути призначено особу, якщо вона обіймала одну з посад, зазначених у § 2 пунктах 2–4, впродовж п'яти років після складання повноважень судді.

Аналізуючи вимоги до посади судів наступної ланки в Україні та Польщі, вбачаються також певні розбіжності. Так, відповідно до статті 63 Закону Республіки Польща «Про організацію Судів загальної юрисдикції» на посаду судді регіонального/воєводського суду може бути призначений:

– суддя районного суду чи військового гарнізонного суду, який обіймав посаду не менше чотирьох років;

– суддя окружного суду або військового округу або прокурор;

– особа, яка обіймала посаду прокурора або судді не менше чотирьох років;

– особа, яка працювала адвокатом, юрисконсультом чи нотаріусом не менше 6 років;

– особа, яка обіймала посаду президента, віцепрезидента, радника Генеральної Прокуратури Польщі не менше шести років;

– особа, яка працювала у польському університеті, в Польській академії наук, в інституті науково-дослідної чи іншої наукової установи та має вчене звання професора або має ступінь доктора юридичних наук;

– особа була суддею адміністративного суду або військового регіонального суду.

Відповідно до статті 28 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» суддею апеляційного суду може бути особа, яка відповідає вимогам до кандидатів на посаду судді, за результатами кваліфікаційного оцінювання підтвердила здатність здійснювати правосуддя в апеляційному суді, а також відповідає одній із таких вимог:

1) має стаж роботи на посаді судді не менше п'яти років;

2) має науковий ступінь у сфері права та стаж наукової роботи у сфері права щонайменше сім років;

3) має досвід професійної діяльності адвоката, в тому числі щодо здійснення представництва у суді та/або захисту від кримінального обвинувачення щонайменше сім років;

4) має сукупний стаж (досвід) роботи (професійної діяльності) відповідно до вимог, визначених пунктами 1–3 цієї частини, щонайменше сім років.

Аналізуючи вище перелічені вимоги до посад в Україні та Польщі, видається, що вимоги до претендента на посаду судді в Республіці Польща є певною мірою більш суворими. Зокрема, це стосується наявності тривалості стажу роботи (в Україні – 7 років, а в Польщі – 10 років). При цьому зауважуємо, що для наукових працівників (професорів та докторів юридичних наук) наявність певного стажу законодавцем не встановлено.

Також варто українським законодавцем врахувати у законодавстві вимоги щодо придатності за станом здоров'я особі виконувати обов'язки судді.

Відповідно до статті 64 Закону Республіки Польща «Про організацію Судів загальної

юрисдикції» на посаду судді апеляційного суду можуть претендувати:

– особа, яка працювала суддею суду загальної юрисдикції чи військового суду протягом не менше 10 років, на посаді судді або прокурором;

– особа, яка працювала адвокатом, юрисконсультантом чи нотаріусом не менше 10 років;

– обіймала посаду прокурора не менше 10 років;

– особа, яка працювала у польському університеті, в Польській академії наук, в інституті науково-дослідної чи іншої науково-дослідної установи та має вчене звання професора або ступінь доктора юридичних наук,

– особа, яка була суддею адміністративного суду.

Суддею Верховного Суду Польщі може бути призначена особа, яка:

1) має польське громадянство та в повному обсязі користується цивільними правами та публічними;

2) має бездоганну репутацію;

3) здобула вищу юридичну освіту в Республіці Польща та отримала ступінь магістра або отримала закордонну юридичну освіту, що визнана в Республіці Польща;

4) відрізняється високим рівнем знань у галузі права;

5) придатна за станом здоров'я виконувати обов'язки судді;

6) має досвід роботи не менше 10 років на посадах судді, прокурора, президента, віцепрезидента, радника Генеральної Прокуратури та працювала адвокатом, юрисконсультантом або нотаріусом.

При цьому вищевказані вимоги не застосовуються до особи, яка працювала у польському університеті, в Польській академії наук, в інституті науково-дослідної чи іншої наукової установи та має вчене звання професора або ступінь доктора юридичних наук.

Відповідно до статті 38 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» суддею Верховного Суду може бути особа, яка відповідає вимогам до кандидатів на посаду судді, за результатами кваліфікаційного оцінювання підтвердила здатність здійснювати право-

суддя у Верховному Суді, а також відповідає одній із таких вимог:

1) має стаж роботи на посаді судді не менше десяти років;

2) має науковий ступінь у сфері права та стаж наукової роботи у сфері права щонайменше десять років;

3) має досвід професійної діяльності адвоката, в тому числі щодо здійснення представництва у суді та/або захисту від кримінального обвинувачення щонайменше десять років;

4) має сукупний стаж (досвід) роботи (професійної діяльності) відповідно до вимог, визначених пунктами 1–3 цієї частини, щонайменше десять років.

Аналізуючи вище перелічені вимоги до посад в Україні та Польщі, видається, що вимоги до претендента на посаду судді Верховного Суду в Республіці Польща є багато в чому подібними.

Також вважаємо за необхідне українському законодавцю врахувати вимоги щодо наявності у претендента на посаду судді Верховного Суду в Україні:

1) наукового ступеня у сфері права та стажу наукової роботи у сфері права щонайменше десять років;

2) придатності за станом здоров'я виконувати обов'язки судді.

Варто зауважити, що в Україні закріплені вимоги до посади судді Вищого суду з питань інтелектуальної власності та Вищого Антикорупційного Суду, зокрема, відповідно до статті 33 Закону України «Про судоустрій і статус суддів», суддею Вищого суду з питань інтелектуальної власності може бути особа, яка відповідає вимогам до кандидатів на посаду судді, за результатами кваліфікаційного оцінювання підтвердила здатність здійснювати правосуддя у Вищому суді з питань інтелектуальної власності, а також відповідає одній із таких вимог:

1) має стаж роботи на посаді судді не менше трьох років;

2) має досвід професійної діяльності представника у справах інтелектуальної власності (патентного повіреного) щонайменше п'ять років;

3) має досвід професійної діяльності адвоката щодо здійснення представництва у суді у справах щодо захисту прав інтелектуальної власності щонайменше п'ять років;

4) має сукупний стаж (досвід) роботи (професійної діяльності) відповідно до вимог, визначених пунктами 1–3 цієї частини, щонайменше п'ять років.

Суддею Вищого антикорупційного суду може бути особа, яка відповідає вимогам до кандидатів на посаду судді, за результатами кваліфікаційного оцінювання підтвердила здатність здійснювати правосуддя у Вищому антикорупційному суді, а також відповідає іншим вимогам, встановленим законом.

Також варто українським законодавцем врахувати у законодавстві вимоги щодо придатності за станом здоров'я особі виконувати обов'язки судді.

Щодо досвіду інших держав, слід зазначити, що проходження навчання та підвищення кваліфікації під наглядом органу суддівського самоврядування – Вищої ради суддів – відбувається у Австрії, Бельгії, Норвегії, Швеції, Данії. Зокрема, Бельгія проводить такі заходи: спеціальне навчання юристів, які мають певний досвід робіт в юриспруденції; складання кваліфікаційного іспиту адвокатом (стаж роботи понад 10 років у сфері юриспруденції), що може за умови успішного складання пройти на посаду без попереднього навчання; усний екзамен для юристів з двадцятирічним стажем та для осіб, які мають 15 років стажу та принаймні 5 років працювали у сфері права [7, с. 112].

Наприклад, у Великій Британії судьями стають талановиті, високопрофесійні адвокати, які своєю практикою довели, що вони гідні бути служителями Феміди. Потенційний суддя спочатку має попрацювати помічником судді, щоб дізнатися про специфіку роботи суду, набути досвіду. Після цього він проходить комплексне тестування, за результатами якого визначаються його придатність та підготовленість до суддівської роботи. Є також певний випробувальний термін для новопризначеного судді, який не перевищує 5 років.

Цю систему підбору суддів двадцять років тому запозичила Іспанія, але сьогодні

за такою схемою призначається лише чверть іспанських суддів. В основному ж юристи, які бажають стати судьями, після отримання диплома про вищу юридичну освіту мають пройти дворічне навчання у суддівській школі.

У Нідерландах переважно використовуються дві процедури призначення судді на посаду. Так, адвокати з шестирічним досвідом практичної роботи можуть скласти три іспити, за результатами яких комісія з 12 членів зможе оцінити їхні аналітичні здібності, особисті якості та ін.

Другий варіант – дипломовані юристи, котрі планують присвятити себе правосуддю, мають деякий час (1–2 роки) попрацювати помічником судді. Це дозволить їм дізнатися роботу суду та функціональні обов'язки судді для того, щоб остаточно переконатися у правильному виборі професії. Потім майбутній суддя протягом 6 років проходить навчання у суді першої інстанції, у прокуратурі та у приватному бізнесі (по два роки). Після цього навчається у національній школі суддів, після закінчення якої починає працювати суддею [8].

Погоджуємося, що система Нідерландів під час добору кадрів на посаду судді схожа з українським законодавством саме в частині перевірки аналітичних здібностей, пізнання в галузі права, здатність приймати рішення, комунікативні навички та моральні якості [9, с. 336–348].

У Болгарії суддею може бути призначений громадянин Болгарії, який має вищу освіту за спеціальністю «Право», має необхідний стаж правової роботи, необхідні моральні та професійні якості, який не був засуджений за умисний злочин та не має психічних захворювань. В окружних судах Болгарії можуть працювати молодші судді, які призначаються терміном на 3 роки. Такий строк може бути продовжений Вищою судовою радою на 6 місяців. Керівник відповідного суду призначає наставника для молодшого судді, який допомагає у професійному розвитку. Після закінчення трирічного строку молодший суддя призначається суддею районного суду без проведення конкурсу [10, с. 188–192].

Погоджуємось з Т.В. Пустовойт, що «важливим фактором, який сприяє забезпеченню незалежності суддів, є існування оптимальної моделі формування корпусу професійних суддів. Власне, спосіб добору та призначення суддів, особливості здійснення судової функції суттєво впливають на незалежність судівництва» [11].

Порівняно з нашою державою вимоги, що висуваються до суддів у зарубіжних країнах, є досить високими. Законодавець більшості держав ставить в один ряд і професійні якості кандидата, і його морально-етичні характеристики. Так, у Великій Британії на посаду судді може бути призначена особа, яка володіє бездоганними моральними якостями і не менше 7 років (для судів графств) або 3–5 років (для магістрату) працює баристером. В окремих країнах вимагається зразкова поведінка в повсякденному житті та бездоганна репутація (ст. 6 Закону про судустрой Республіки Румунія). Тим самим підкреслюється особливе значення авторитету суду для ефективного здійснення правосуддя [12, с. 180].

Способи добору та призначення суддів на посади різняться залежно від правових традицій і типів правових систем. Так само вони можуть бути різними у межах однієї правової сім'ї.

Отже, особа, яка бажає набути статус кандидата на посаду судді і в майбутньому планує для себе суддівську кар'єру, після оголошення Вищою кваліфікаційною комісією суддів України про проведення добору кандидатів на посаду судді повинна звернутися до Вищої кваліфікаційної комісії суддів України з відповідною заявою та надати документи, які підтверджують відповідність її кандидатури встановленим законодавством вимогам. Після закінчення визначеного строку для подання необхідних документів Вища кваліфікаційна комісія суддів України здійснює спеціальну перевірку цих осіб стосовно від походності їх встановленим вимогам до кандидата на посаду судді. Особи, які успішно пройшли таку спеціальну перевірку, допускаються до складання іспиту, який здійснюється у формі анонімного тестування і метою якого є виявлення рівня

загальних теоретичних знань претендентів.

Особи, які успішно склали іспит перед Вищою кваліфікаційною комісією суддів України, набувають статусу кандидата на посаду судді і направляються для проходження курсу спеціальної підготовки. Організація спеціальної підготовки здійснюється Національною школою суддів України. Кандидати, які успішно пройшли курс спеціальної підготовки, направляються до Вищої кваліфікаційної комісії суддів України для складання кваліфікаційного іспиту – атестування особи, яка пройшла спеціальну підготовку і виявила бажання бути рекомендованою для призначення на посаду судді. Він полягає у виявленні належних теоретичних знань та рівня професійної підготовки кандидата на посаду судді, ступеня його готовності здійснювати правосуддя з питань юрисдикції відповідного суду, а також особистих і моральних якостей кандидата. Результати кваліфікаційного іспиту дійсні протягом трьох років. Особа, яка не склала кваліфікаційний іспит, може бути допущена до складання такого іспиту повторно не раніш як через рік. Особа, яка не склала кваліфікаційний іспит повторно, може бути допущена до наступного іспиту не раніш як через два роки.

Висновки. Формування високопрофесійного суддівського корпусу – це проблема не лише національного рівня, а й питання, яке турбує міжнародну спільноту та потребує постійного вдосконалення. Можна констатувати наявність у нашій державі значних зрушень та позитивних результатів реформування в цій сфері, що має на меті наближення до загальноєвропейських стандартів. Проте у цьому контексті треба визнати, що загальний процес реформування органів судової влади нашої держави відбувається досить складно.

Розробляючи подальший хід судової реформи в Україні, необхідно розглядати судову владу та судову систему як невід'ємну частину державної влади, що залежить від структурних та функціональних змін у державному механізмі, напряму розвитку держави.

Вважаємо, що на етапі призначення судді на посаду слід посилити систему та механізми дослідження інформації про кандидата на посаду судді з погляду доброчесності та інших якостей і перегляд вимог щодо віку та професійного стажу для кандидатів на посаду судді.

Потрібно оновити систему призначення суддів, спростити її та водночас підвищити вимоги до знання кандидатами процесуальних кодексів, законодавства та судової практики та практики Європейського Суду з прав людини.

Список використаних джерел:

1. Конституція України від 28.06.1996 №254к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 01.12.2022).
2. Про судоустрій і статус суддів : Закон України від 02.06.2016 № 1402-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1402-19#Text> (дата звернення: 01.12.2022).
3. Прокопенко Б. Міжнародні стандарти добору кандидатів на посаду судді. *Часопис Київського університету права*. 2013. № 1. С. 356–359.
4. Про організацію Судів загальної юрисдикції : Закон Республіки Польща від 27 липня 2001 р. URL: https://zakon_polshchal (дата звернення: 01.12.2022).
5. Про Верховний Суд : Закон Республіки Польща від 8 грудня 2017 р. URL: https://zakon_polshchal (дата звернення: 01.12.2022).
6. Про забезпечення функціонування української мови як державної : Закон України від 25.04.2019 № 2704-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2704-19#Text> (дата звернення: 01.12.2022).
7. Федорчук А. Імплементация зарубежного досвіду адміністративно-правового регулювання правового статусу суддів. *Підприємництво, господарство і право*. 2019. № 8. С. 110–118.
8. Як у державах Європи стають суддями? *Право*. Випуск № 27 (289). URL: <https://pravo.ua/articles/kak-v-stranah-evropy-stanovjatsja-sudjami/> (дата звернення: 01.12.2022).
9. Скомороха Л. Питання професійно-психологічного добору кандидатів на посади суддів в Україні та міжнародний досвід. *Право України*. 2012. № 11–12. С. 336–348.
10. Бутирський А. Судова система Республіки Болгарія: зміст та особливості. *Держава і право*. Випуск 53. С. 188–193.
11. Пустовойт Т.В. Конституційно-правові основи єдності судової влади України : автореф. дис. на здобуття наук. ступ. канд. юрид. наук. Харків, 2016. 19 с. URL: http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/2540/aref_Pustovoyt_2016.pdf?sequence=2&isAllowed=y (дата звернення: 01.12.2022).
12. Іноземцева К. Кваліфікаційні вимоги до кадрового потенціалу судових систем Європейського Союзу та України. *Knowledge, Education, Law, Management*. 2020. № 4 (32). Vol. 1. С. 179–183.

References:

1. Konstytucija Ukrainy vid 28.06.1996. No. 254k/96-VR. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text> (Last accessed: 01.12.2022).
2. Pro sudoustrij i status suddiv: Zakon Ukrainy vid 02.06.2016 No. 1402-VIII. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1402-19#Text> (Last accessed: 01.12.2022).
3. Prokopenko, B. (2013) Mižnarodni standarty doboru kandydativ na posadu suddi. Časopys Kyjivs'koho universytetu prava. No. 1. P. 356–359 [in Ukrainian].
4. Pro orhanizaciju Sudiv zahal'noji jurysdykciji: Zakon Respubliky Pol'sča vid 27 lypnja 2001 r. Retrieved from: https://zakon_polshchal (Last accessed: 01.12.2022).
5. Pro Verhovnyj Sud: Zakon Respubliky Pol'sča vid 8 hru dnja 2017 r. Retrieved from: https://zakon_polshchal (Last accessed: 01.12.2022).
6. Pro zabezpečennja funkcionuvannja ukrajins'koho movy jak deržavnoji: Zakon Ukrainy vid 25.04.2019 No. 2704-VIII. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2704-19#Text> (Last accessed: 01.12.2022).
7. Fedorčuk, A. (2019) Implementacija zarubižnoho dosvidu administratyvno-pravovoho reholjuvannja pravovoho statusu suddiv. *Pidpryjemnyctvo, hospodarstvo i pravo*. No. 8. P. 110–118 [in Ukrainian].
8. Jak v deržavax Jevropy stajut' suddjamy? *Pravo*. Vypusk No. 27 (289). Retrieved from: <https://pravo.ua/articles/kak-v-stranah-evropy-stanovjatsja-sudjami/> (Last accessed: 01.12.2022).
9. Skomoroha, L. (2012) Pytannja profesijno-psyholohičnoho doboru kandydativ na posady suddiv v Ukraini ta mižnarodnyj dosvid. *Pravo Ukrainy*. No. 11–12. P. 336–348 [in Ukrainian].
10. Butyrs'kyj, A. Sudova systema Respubliky Bolharija: zmist ta osoblyvosti. *Deržava i pravo*. Vol. 53. P. 188–193 [in Ukrainian].
11. Pustovojt, T.V. (2016) Konstytucijno-pravovi osnovy jednosti sudovoi vlady Ukrainy: avtoref. dys. na zdobuttja nauk. stup. kand. juryd. nauk. Kharkiv, 19 p. Retrieved from: http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/2540/aref_Pustovoyt_2016.pdf?sequence=2&isAllowed=y (Last accessed: 01.12.2022) [in Ukrainian].
12. Inozemceva, K. (2020) Kvalifikacijni vymohy do kadrovoho potencialu sudovyh system Jevropejs'koho Sojuzu ta Ukrainy. *Knowledge, Education, Law, Management*. No. 4 (32). Vol. 1. P. 179–183 [in Ukrainian].